

Stanovisko Hnutí DUHA k Lesnické výzvě

únor 2019

Lesnická výzva (<http://www.lesnickavyzva.cz>) upozorňuje na kritickou situaci našich lesů a žádá urychlenou akci příslušná ministerstva, vládu, zákonodárné sbory i veřejnost. S většinou textu se Hnutí DUHA ztotožňuje. Výzva obsahuje klíčové požadavky na obnovu porostů s využitím přirozené obnovy s cílem druhově pestrých a věkově diferencovaných porostů, které budou odolnější vůči klimatickým změnám a snížení stavů spárkaté zvěře tak, aby neohrožovala obnovu lesů. Dále obsahuje požadavek na rajonizaci lesů z hlediska priorit zasahování proti kůrovci, neboť není kapacita zasahovat všude. Hnutí DUHA podporuje i ostatní návrhy ve výzvě obsažené. Jedinou výjimkou je požadavek na „rychlou“ obnovu lesů - což implicitně může znamenat i rychlé umělé zalesnění výsadbou sazenicemi za každou cenu. To je v přímém rozporu se snahou, aby budoucí lesy byly věkově a strukturálně rozrůzněné, tedy aby to nebyly znovu věkově stejné monokultury, byť s různými druhy stromů. Obnovu holin je třeba vést přes takzvané přípravné dřeviny (například bříza, jeřáb, olše a další), které zlepší půdu zničenou holosečí a dají potřebný zástin cílovým stínomilným dřevinám jako je buk či jedle. Jejich postupné dosazování do porostů přípravných dřevin zajistí věkovou a prostorovou diferenciaci a tím i větší odolnost budoucích lesů.

Upozorňujeme však, že některé důležité návrhy pro pomoc našim lesům ve výzvě chybí a také je ve výzvě neúplně podán kontext současné krize lesů.

K průvodnímu textu výzvy

Výzva uvádí jako primární a jedinou příčinu krize našich lesů klimatické změny – sucho a vyšší teploty. Ty jsou však spíše akcelerátorem a jsou sice hlavní, ale nikoliv jedinou příčinou plošného hynutí lesů. Primární příčinou hynutí lesů je historická výsadba smrků v nižších a středních polohách i pahorkatinách v místech, kde se přirozeně nevyskytoval a také pěstování borovice nevhodnými způsoby. Další příčinou jsou dlouhodobě neúměrně vysoké stavy spárkaté zvěře, která v mnoha oblastech spase většinu přirozeného zmlazení listnáčů a jedle a zničí nebo vážně poškodí většinu výsadeb těchto dřevin, takže již několik desetiletí snižuje úspěšnost pěstování smíšených lesů. Nezanedbatelným faktorem rychlosti šíření kůrovce (zejména na severní Moravě) bylo, že jej v počátku kalamity těžařské firmy nechaly vylétávat, což je důsledek politiky nepružného zadávání zakázek velkým těžařským firmám u podniku Lesy ČR (takzvaná Dřevěná kniha).

Nepřesností v textu výzvy je tvrzení, že při rozvoji kůrovcové kalamity hrozí „ztráta vhodných stanovišť pro mnoho druhů rostlin a živočichů včetně rizika vymírání chráněných druhů (...)

negativní vliv na vodní režim a dlouhodobě může být ohroženo zásobování obyvatelstva pitnou vodou“. Tato rizika nastupují až po vykácení lesů a vzniku velkých holin, nikoliv samotným působením kůrovce. Vzhledem k tomu, že v letošním roce se očekává napadení 30-50 mil. m³ stromů kůrovcem a disponibilní kapacita těžařů je 20 mil. m³ je zřejmé, že část napadených lesů nebude vytěžena a tam k těmto negativním jevům nedojde. Suché stojící stromy chrání půdu, nedochází k celkovému narušení vodního režimu a nevymizí lesní druhy rostlin a živočichů. Výzva správně upozorňuje, že v takových místech hrozí pád suchých stromů na návštěvníky, ale nepovažujeme jediné výzvou zmiňované řešení – zákazy vstupu – za nejlepší. Vhodnější je opatřit taková místa cedulemi s upozorněním na rizika s varováním před vstupem na vlastní nebezpečí.

Výzva rovněž vůbec nezmiňuje riziko zvýšeného používání jedovatých chemikálií v postřicích proti kůrovci a obrovské nebezpečí, které z něho pro veškerý lesní život vyplývá.

K návrhům řešení

V návrzích změn legislativy ve výzvě chybí odstranění bariér, které brání obnově pestrých, věkově i prostorově diferencovaných a tudíž odolnějších lesů a většímu uplatnění přirozeného zmlazení dřevin, omezení úmyslných holosečí, které degradují lesní půdu s negativními důsledky pro následné porosty, vytvoření prostoru pro uplatnění jiných hospodářských postupů, než jsou ty holosečné.

Výzva také nezmiňuje naléhavou potřebu urychleně přeměňovat dosud kůrovcem nenapadené smrkové lesy, včetně těch ještě mladých, na lesy smíšené.

Výzva se rovněž vůbec nevěnuje chráněným územím, kde je potřeba zvolit jiný přístup a pro zachování vzácné přírody není možné připustit holosečné kácení.

Výzva správně zmiňuje potřebu zvýšit kompetence Ministerstva životního prostředí, aby se tento rezort mohl více zapojit se do řešení krize lesů. Ale nejde jen o kompetence, ale i o vůli a schopnost kritickou situaci řešit. Například řadu opatření vládou schváleného Národního akčního plánu adaptace na změny klimatu, jejichž garantem je Ministerstvo zemědělství, toto ministerstvo neplní, ačkoliv k tomu má kompetence.

Velký důraz výzva klade na různé formy finanční podpory vlastníků lesů, včetně lesů státních. Finanční podpora je skutečně potřeba, situace nestátních vlastníků lesů i státních lesů je v návaznosti na plošné hynutí lesů velmi vážná, vláda by měla potřebné prostředky

uvolnit. Podmínky poskytnutí finanční podpory je ale potřeba nastavit tak, aby nedošlo k opakování chyb, které vyústily v nynější krizi lesů: pěstování jehličnatých porostů na nevhodných stanovištích nebo nevhodným způsobem, holoseče atd.

Hnutí DUHA věří, že Lesnická výzva pomůže probudit vládu i Parlament k potřebným krokům.

Hnutí DUHA, únor 2019

Údolní 33, 602 00 Brno, info@hnutiduha.cz, www.hnutiduha.cz

Kontakty

Jaromír Bláha, expert programu Krajina, 731 463 929, jaromir.blaha@hnutiduha.cz

Jan Skalík, koordinátor kampaně Zachraňme lesy, 608 283 530, jan.skalik@hnutiduha.cz